JIŘÍ ŠVORC

ČESKÁ HUDEBNÍ FOTOGRAFIE PO ROCE 1989

Se zaměřením na obaly hudebních nosičů

Slezská univerzita
Filozoficko-přírodovědecká fakulta
Institut tvůrčí fotografie
Opava, 2009

JIŘÍ ŠVORC

ČESKÁ HUDEBNÍ FOTOGRAFIE PO ROCE 1989

Se zaměřením na obaly hudebních nosičů

Bakalářská diplomová práce

Obor: Tvůrčí fotografie
Vedoucí práce: Odb. as. MgA. Pavel Mára
Oponent: Mgr. Jan Pohribný

Opava, 2009

Poděkování

Děkuji za konzultaci Odb. as. MgA. Pavlu Márovi, pedagogům Institutu tvůrčí fotografie, rodinným příslušníkům a přátelům za trpělivost a pomoc při realizaci diplomové práce.

Prohlašuji,

že práci jsem vypracoval samostatně za použití literatury a pramenů uvedených v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby tato práce byla zveřejněna zařazením do knihovny FPF SU v Opavě a Uměleckoprůmyslového muzea v Praze a na internetové stránky ITF.

© 2009 Jiří Švorc

Obsah

I. Úvod 5
II. Specifika oboru hudební fotografie se vztahem k obalům hudebních nosičů 6
III. Časopis Rolling Stone 8
IV. Světoví autoři 10
Anton Corbijn 11
David Lachapelle 12
V. Rozdělení motivů fotografií, dle jednotlivých hudebních žánrů 13

Pop Music 14
Ondřej Pýcha 16
Jiří Turek 18

Folk 20
Adam Holý 22
Jaroslav Prokop 24
Ivan Prokop 25

Rock 26
Stanislav Merhout 27
Salim Issa 29
David Kraus 31

Vážná hudba a jazz 33

VI. Závěr 34
VII. Seznam použité literatury 35
VIII. Jmenný rejstřík 36

Úvod

Již od útlého mládí byla hudba nedílnou součástí mého života. S postupem času, s příchodem hlubšího zájmu o fotografii, jsem začal více vnímat i vizualní stránku věci, především prostřednictvím přebalů hudebních nosičů a promo fotografií hudebních skupin. V této práci se zaměřuji na tyto dva obory. Vznik těchto fotografií je většinou inscenovaný, čímž se zásadně liší od fotografie dokumentární nebo reportážní, která je více zastoupena. Důležitým mezníkem v dějinách hudební fotografie o kterém se zmiňuji, a který ovlivnil vývoj nejen hudební fotografie, byl vznik časopisu Rolling Stone. Časopisu Rolling Stone se podařilo přetvořit vnímání muziky, čímž dopomohl k transformaci celého hudebního průmyslu a hudební fotografie, jako takové. Cílem této práce je seznámit čtenáře se společnými rysy fotografií rozdělených dle jednotlivých hudebních stylů a seznámit ho s nejvýraznějšími osobnostmi, které se touto problematikou zabývají u nás.

Specifika oboru hudební fotografie se vztahem k obalům hudebních nosičů

Obor hudební fotografie má svá specifika. Na rozdíl od jiných produktů zde ovšem neprodáváme samotný obsah cd (plastové kolečko), nýbrž hudbu, cosi neuchopitelného. V tomto místě bych udělal první dělení. Zde se totiž můžeme setkat se dvěma přístupy při tvorbě přebalu. První z nich se snaží, co nejlépe a nejbarvitěji, zobrazit samotného interpreta, to znamená tak, aby ho každý na první pohled jasně poznal, a bylo zřejmé, že toto album vytvořil právě ON, pan XY, a to i přes to, že je to už jeho sté album, pravděpodobně stejně „osvěžující“ a „inovátorské“, jako těch 99 předešlých… Naštěstí se ale pohybujeme na poli hudby a ne masových konzerv, což znamená, že v této oblasti je i dostatek skutečně výjimečných osobností, jejichž nahrávky si lidé najdou, i kdyby byly v zabalené celé v černém, s drobným písmem na hřbetě.

A to je právě ten moment, kdy obal začíná sloužit jako doplnění celkového díla a ne pouze jako reklama. V tuto chvíli totiž může vzniknout ta vzácná symbióza mezi hudbou a vizuální tvorbou.

Otázkou ovšem zůstává, co se stane s tištěnými obaly v budoucnu. Nemůžeme totiž přehlédnout celkovou digitalizaci hudebního průmyslu a razantní nástup distribuce hudby v podobě digitálního záznamu (nejčastěji mp3), který díky jednoduchému šíření pomocí internetu, válcuje fyzickou podobu vydaných desek. Ovšem, taková je doba, vývoj nelze zastavit a bojovat proti tomuto fenoménu, je trochu don quichotovská bitva. Jako jedni z prvních tuto skutečnost pochopili členové anglické kapely Radiohead, kteří v roce 2007 vydali svoji dlouho očekávanou desku In Rainbows nejprve na Internetu. Zde ji dali volně ke stažení a posluchačům vzkázali, ať jim za desku zaplatí tolik, kolik uznají za vhodné. Vzápětí ovšem vydali exkluzivní box, který obsahoval již zmíněné CD, dále dvě vinilové desky, knížku a plakát, pro ty, kterým nestačí mít pouze počítačovou verzi. Tím ukázali jednu z možností, jak by mohla hudební vydavatelství bojovat s narůstajícím pirátstvím, v podobě ilegálního stahování hudby. A co z toho plyne pro nás? No, doufejme, že se místo úpadku naopak začneme v budoucnu setkávat s mnohem propracovanější vizuální tváří kapel, které si dají mnohem víc záležet na tom, do čeho svůj produkt zabalí. Nastane zde totiž jasná konfrontace, mezi stažením hudby

z internetu a přímým prodejem fyzického cd, které v tu chvíli musí mít něco navíc, aby mohlo stahování z internetu konkurovat. A na to se my, posluchači, budeme těšit.

Ovšem, pokud tato teorie nebude správná a stahování hudby zcela vytlačí a zničí fyzický prodej nosičů, neznamená to, že tím spojení hudby a fotografie zanikne. Celá věc se jen přesune z reálna do virtuálna, jako je tomu dnes již v případě amerického obchodu s hudbou Itunes, kde se hudba prodává za poplatek a koupit si zde můžete nejen celé album, ale i jednotlivé skladby. A a tak, jako tomu je v obchodech, i zde má každá skladba/album svůj obal. Pro nás to znamená, že ten úzký vztah, který spolu fotografie s hudbou má, nezanikne a jen se přesune do virtuálního prostředí, které otevírá dveře novým způsobům výtvarného vyjádření.

Časopis Rolling Stone

We have a revolution here!

(Máme zde revoluci!)

Tato práce pojednává o fotografii na přebalech hudebních nosičů, nicméně považoval bych ji za neúplnou, kdybych zde nezmínil alespoň velmi krátkou historii jednoho z nejvýznamnějších hudebních časopisů na světě, který svým vznikem dopomohl moderní hudbě najít si pevné místo mezi ostatními druhy umění.

Časopis Rolling Stone založil v roce 1967 v San Francisku Jann Wenner (který je mimochodem stále editorem i vydavatelem), společně s hudebním kritikem Ralphem J. Gleasonem. Magazín se dostal do povědomí lidí díky prostoru, který poskytl politickým názorům kontroverzního komentátora Hunter S. Thompsona. Časopis Rolling Stone pozměnil svůj formát v devadesátých letech, kdy se zaměřil na mladé čtenáře, kteří upírají svoji pozornost na televizi, mladé herce a hvězdy tehdejší Pop Music. Tento trend časopisu setrval dodnes.

San Franciské začátky

Na to, aby Wenner mohl začít vydávat svůj časopis, musel si od své rodiny a své budoucí ženy Jane Schindelheimové vypůjčit 7500 dolarů. Rolling Stone se tehdy zaměřoval především na zprávy o tehdejším hnutí Hippies, které tu dobu zachvátilo Ameriku. Rolling Stone se od začátku snažil odlišit od tehdejších Hippie undegroundových plátků typu Berkley Barb. Snažil se tak učinit vysokým standardem žurnalistické praxe a distancováním se od názorů radikálních politických a undegroundových bulletinů. V první edici časopisu Venner napsal, že Rolling Stone není jen časopis o muzice, ale hlavně o věcech a dopadech, které muzika způsobuje a vyvolává. Toto prohlášení se de facto stalo mottem časopisu. Jak jsem už zmínil v minulém odstavci, časopis Rolling Stone se dostal do povědomí lidí také díky článkům tehdejšího kontroverzního politického kritika Hunter S. Thompsona, který tehdy psal pro politickou sekci magazinu. Thompson zde poprvé otiskl svoji nejznámější povídku s názvem Fear and Loathing in Las Vegas (Strach a hnus v Las Vegas). Ta se stala předlohou pro zpracování stejnojmenného filmu od věhlasných režisérů Martina Scorseseho a Olivera Stona, který ovšem nikdy nevznikl. Povídka

se dočkala filmového zpracování až v roce 1989. Režie se ujal Terry Gilliam a hlavní role skvěle ztvárnili Johnny Depp a Benicio del Toro. Thompson v časopisu Rolling Stone působil jako „contributing editor“ až do své smrti v roce 2005. V sedmdesátých letech časopis pomohl nastartovat kariéru mnoha pozdějších slavných spisovatelů, jako jsou Cameron Crowe, Joe Klein, Joe Ezterhas, P. J. O’Rourke a Kurt Loder. To bylo v době, kdy magazín otiskl své nejznámější povídky, včetně Patty Hearst. Časopis se stal tak vlivným pro pop kulturu sedmdesátých let, že písnička „The cover of the Rolling Stone“ od Dr. Hook & Medicine Show, která byla časopisu věnována, se v tehdejší době stala obrovským hitem.

Číslo 1

Obálka Jimi Hendrix

Obálka 1000té číslo

Obálka Bono Vox

Světoví autoři

Tato práce pojednává o hudební fotografii v Čechách, ale je nezbytné, zmínit se zde alespoň o dvou osobnostech tohoto oboru v světě. Jednak z toho důvodu, že v dnešní době je třeba se inspirovat a porovnávat s celým světem, nejen svou zemí, ale také proto, že tito dva lidé patří mezi dvě výjimečné osobnosti tohoto oboru. Každý navíc pracuje zcela odlišnou technikou. Jsou to Anton Corbijn, coby reprezentant „dokumentárního“ přístupu, a David Lachapelle. Život a kariéra obou těchto lidí je velmi úzce spjata s hudbou a ne náhodou mají oba velký vliv na vizuální stránku tohoto odvětví. Vzpomeňme na legendární fotografii Antona Corbijna k desce U2 Joshua Tree, nebo na Lachapellovi fotografie Madonny, Eltona Johna, Outkast, Christiny Aguilerry a dalších.

Anton Corbijn

Anton Corbijn se narodil 20. května 1955 v Holandsku. Veřejnosti je nejvíce znám jako kreativní ředitel a fotograf prominentních kapel, jakými jsou U2 a Depeche Mode, se kterými spolupracuje již více jak 15let.

Do povědomí se dostal po té, co potkal holandského muzikanta Hermana Brooda. S ním, a jeho kapelou Wild Romance, nafotil fotografie, díky kterým hvězda Hermana Brooda rychle stoupala. Anton s ním pak spolupracoval až do Hermanovy smrti v roce 2001. Anton patří mezi všestranné umělce, i když jeho největší doménou je právě fotografie. Současně se také věnuje natáčení hudebních klipů a v poslední době i jednomu celovečerním filmu In Control. Tento film pojednává o životě, osudu a smrti Iana Curtise zpěváka legendární kapely Joy Division. Anton fotografuje převážně černobíle, na klasický materiál, hodně také využíva možností panoramatických záběrů.

U2 Joshua Tree

Tom Waits

David Lachapelle

David Lachapelle se narodil 11. března 1963 v americkém Connecticutu a velmi brzy zjistil, že Conecticut pro něj není to pravé místo a přesídlil do New Yorku. Zde se zapsal do dvou uměleckých škol: Art Student League a School of Visual Arts. Krátce na to potkal Andy Warhola a začal fotografovat pro jeho časopis Interview Magazine. V té době neměl ještě dokončenou střední školu. Od té doby se věnuje portrétování osobností, jako jsou Tupac Shakur, Kayne West, Lady Gaga, Madonna, Amanda Lepore, Eminem, Philip Johnson, Lance Armstrong, Pamela Anderson, Uma Thurman, Elizabeth Taylor, David Beckham, Paris Hilton, Britney Spears a mnoho dalších. Podle amerického časopisu American Photo, patří David mezi deset nejvýznamějších fotografů světa. Narozdíl od Antona Corbijna, pracuje David převážně s barvou a své fotografie do posledního detailu inscenuje. Mnoho z nich vzniká v uměle vytvořené malé místnosti, která velikostí připomíná ateliér z jeho profesních začátků. Výrazně se podílí na vizuální podobě děl popových umělců, jako je například Madonna, Christina Aguilerra, či britský zpěvák Elton John. Stejně tak, jako Anton, se mimo jiné věnuje režírování hudebních videoklipů. Mezi nejznámější patří klip k písni Natural Blues od zpěváka Mobyho. V roce 2005 natočil celovečerní snímek, pojednávající o mladých pouličních tanečnících z předměstí Los Angeles s názvem Rize.

Madonna

Lil Kim

Asi se ptáte, proč se zde zmiňuji právě o těchto dvou umělcích, když se má práce má zaobírat českou scénou. Myslím, že je to vynikající příklad toho, jak bolestně nás i v tomto oboru zbrzdila éra komunismu, s jejichž následky se dodnes český národ nemůže vyrovnat, ačkoliv si to řada lidí již nepřipouští.

Rozdělení motivů fotografií, dle jednotlivých hudebních žánrů.

V dnešní době je těžké dělit hudbu na jednotlivé žánry a snažit se zařadit tu, či onu skladbu do nějaké škatulky, nicméně jisté základní rozdělení, dle největších hudebních žánrů, si zde dovolím i já… Zvolme tedy základní rozřazení a pojd'me najít společné ukazatele mezi jednotlivými hudebními styly a jejich fotografickými alter egy. Jednotlivé hudební styly se nelyší pouze hudbu samotnou, ale patří k nim i věci, jako je styl oblékání a mnohdy i celkový životní styl jedinců. Tímto dávají posluchači daného žánru svému okolí jasně najevo, do které hudební subkultury patří a s jakými idoly se ztotožňují. Záměrně jsem zvolil základní rozdělení hudebních stylů, neboť jednotlivé, více či méně alternativní podskupiny, z nich vycházejí.

Pop Music
aneb neurazím nikoho.

Kořeny popu, jako hudebního stylu, sahají do padesátých let minulého století, kdy pop vznikl jako jakási měkčí odnož tehdejšího rock'n'rollu. Muzika, která měla oslovit velký počet posluchačů, založená na líbivých melodiích a čistých vokálech. Muzika, která člověka při poslechu pohladí, vybudí v něm příjemné pocity a dá mu zapomenout na strasti všedního života. Stejně tak i fotografie, použité na obalech tohoto žánru, nám jasně ukazují, že se uvnitř neskrývá žádný „burácející strašák". Co se týče motivů, použitých na přebalech, většinou zde najdeme samotného interpreta, jehož fotografie má většinou málo co společného s realitou. Dle velikosti vydavatelství se tady můžeme potkat s více, či méně zdařilými fotografiemi v jakémsi glamour stylu, jež hudební umělce transformují do módních ikon. Vše je stylizováno do lesku a luxusu. Všimněte si, že nejvíce hudebníků, používaných jako model pro různé reklamy z nehudebních oblastí, se adaptuje právě z oblasti Pop music. Ať je to již nejúspěšnější popová hvězda současnosti Madonna, propagující kabelky Loui Vuitton, nebo zpěvák Seal představující nám nový tip terénního automobilu. Ale zpět k fotografii. Nejčastější motiv na fotografii je právě umělec samotný. Dá se říct, že řada fotografií použitých na obalech popových desek, by mohla rovnou letět na obálku módního časopisu. Interpret bývá často oblečen do značek luxusních firem, zasazen do moderního interiéru, s naprosto vyhlazenou tváří (interpreti nad 40 let), nebo celou sexy postavou. Digitální retuš zde hraje významnou roli a například technika zjemňování a vyhlazení kůže, je použita na téměř každé fotografii. Přece jen, zobrazit „nestárnoucí" Helenu Vondráčkovou, jako „juchající zasněnou mladici" vyžaduje velký fotografický um. Mladší interpreti, jako například Tereza Kerndlová, jsou pak zobrazováni jako sexy módní ikony, které si kladou za cíl v ženském publiku vyvolat dojem: „Chci být jako ona" a u mužského publika: „Tu chci mít doma". Obal zde přímo kopíruje zobrazování zámořských popových hvězd, topících se v luxusu, na přední straně se na nás Tereza sexy dívá, zahalená pouze do drahého kožichu, aby nám pak v samotném bookletu ukázala i odhalené rameno, třetí fotografie nám ukazuje všechny detaily její sexy postavy. Obal této desky má jednoznačnou kupní sílu, v konkurenci dalších obalů vyčnívá

a jak všichni marketingoví manažeři vědí, ženská krása prodává. To je ovšem také to jediné, na co Tereza mohla vsadit, jelikož hudba značně pokulhává. Marketingová strategie je zde tedy jasná a fotografie na obalu slouží především jako lesklý poutač, který nemá přímou linku k hudebnímu obsahu. Nevyjadřuje Tereziny myšlenky, ani hudební inspirace, prostě jen povrchně prodává.

Tereza Kerndlová / f: David Kraus

Tereza Kerndlová / f: David Kraus

Pojďme k druhému příkladu, albu Anny K s názvem Večernice. I zde je na obalu zobrazena samotná interpretka, jemná dívka na tajuplném pobřeží, dramatickou atmosféru zapadajícího slunce za útesy, doplňuje bleskem osvícená postava Anny K, která se zasněně dívá do dáli. Skoro monochromatické podání, kdy celá scéna je laděna do hnědožluté, v nás vyvolává zvláštní náladu, stejně tak, jako písně na samotném albu. Máme zde zářný příklad toho, kdy se fotografie protne s hudbou, aby dohromady vytvořily skvělou symbiózu. Tyto fotografie vytvořil Ondřej Pýcha.

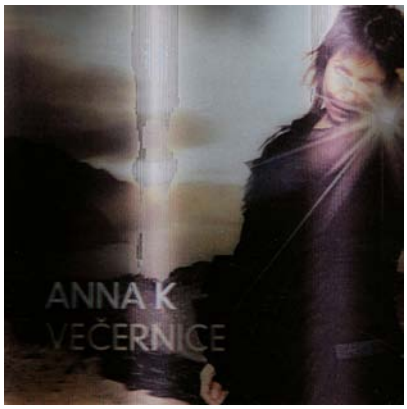

Anna K / f: Ondřej Pýcha

Ondřej Pýcha

Ondřej Pýcha se narodil 26. května 1975 v Praze. V devadesátých letech studoval obor Užitá fotografie na Grafické střední průmyslové škole. Už během těchto studií se zaměřoval především na portrétní fotografii a díky svému velkému zájmu o hudbu, obě tyto oblasti brzy propojil. Jeho první fotografickou prací, uveřejněnou v časopise Rock a Pop, byl soubor pojednávající o tehdejší rockabilly scéně u nás. Následně začal spolupracovat s hudebními časopisy u nás a zároveň s tím nafotil i první obaly a booklety pro české hudební skupiny a interprety. Do dnešní doby je autorem více než sta obalů a spolupracoval s lidmi, jako jsou Anna K, Lucie Bílá, Jiří Suchý, Lenka Filipová, Dara Rollins, Lucie a mnoha dalšími. V roce 2002 byl zařazen do publikace „Osobnosti české módní a reklamní fotografie“ spolu s dalšími jedenácti českými a slovenskými fotografy. Snímky Onřeje Pýchy jsou kvalitní portrétní fotografii, která zde skvěle plní svůj účel, avšak oproti výrazným osobnostem tohoto oboru, jako je například Antonín Kratochvíl, zde postrádáme onen druhý rozměr, zachycující osobnost portrétovaného. Ondřej Pýcha je také autorem většiny cd obalů rychlokvašených interpretů ze soutěže Česko hledá superstar. Na těchto fotografiích se setkáváme se dvěma výrazy. Rozervaným výkřikem, který má naznačit mladou neokoukanou dravost interpreta, která je ovšem díky jejich zkušenostem jen těžko uvěřitelná, nebo naopak zahloubané pohledy do dálek, zobrazující citlivou duši a promyšlený obsah. Obojí se zde ovšem, v kontextu soutěže, zcela míjí účinkem a působí spíše úsměvně, než realisticky.

Vlasta Horváth

Ewa Farna

Ewa Farna

Vlasta Horváth

Ewa Farna

Vlasta Horváth

Vlasta Horváth

Jiří Turek

Dalším z fotografů, s jehož dílem se můžeme setkat na poli popu, je Jiří Turek.

Jiří Turek se narodil v Praze v roce 1965. Vystudoval stavební fakultu ČVUT a poté Institut tvůrčí fotografie v Opavě. Do fotografie pronikl v roce 1990 jako spolupracovník deníku Mladá Fronta Dnes. V roce 1993 začal pracovat pro magazín Mladé Fronty Dnes. Jeho cit pro portrét se projevil po té, co byl Mladou Frontou Dnes akreditován na předávání filmových cen Oskar v Los Angeles, filmový festival v Cannes a sérii závodů formule 1. Během svého působení v MF Dnes, dokumentoval zahraniční cesty Václava Havla, válečné události v bývalé Jugoslávii a mnoho dalších zajímavých témat. Posléze se mu podařilo portrétovat několik zahraničních hvězd, jako jsou The Rolling Stones, David Bowie, Lou Reed, nebo Sting. Díky těmto fotografiím se dostal do povědomí jak laické, tak i odborné veřejnosti. Od roku 1998 se živil jako fotograf na volné noze, aby se v roce 2008 spojil s další významnou osobností reklamní fotografie Goranem Tačevskym a založil agenturu LugoFriends. Od roku 2002 do roku 2006 žil a pracoval v New Yorku. Zde se věnoval především své volné tvorbě, kterou nakonec představil ve věhlasné Leica Gallery New York na samostatné výstavě. Jiří Turek se dlouhodobě věnuje speciální technice Lightprint, kterou hojně využívá u svého rozpohybovaného subjektivního dokumentu. Tuto techniku také s oblibou využívá na některých cd coverech (Daniel Hůlka, Robert Křesťan). Jiří Turek je velmi zručný portrétní, módní a reklamní fotograf a zkušenosti z těchto tří oborů dokáže skvěle uplatnit při fotografování interpretů a kapel. Jeho práce patří v tomto oboru jednoznačně k tomu nejkvalitnějšímu, na co můžeme u nás narazit. Fotografované objekty nejsou nijak pozičně „znásilňovány“, vše působí přirozeným dojmem, s jasným Jirkovým rukopisem. Bohužel, díky velké pracovní vytíženosti a malé finanční zajímavosti těchto hudebních „zakázek“ se s jeho prací na tomto hudebním poli setkáváme čím dál méně.

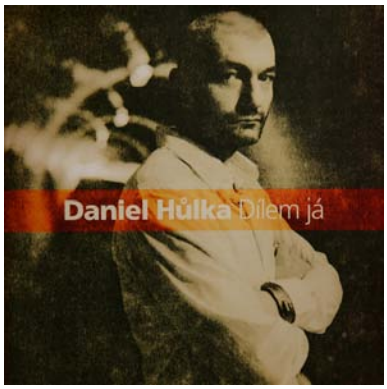

Daniel Hůlka

Daniel Hůlka

Daniel Hůlka

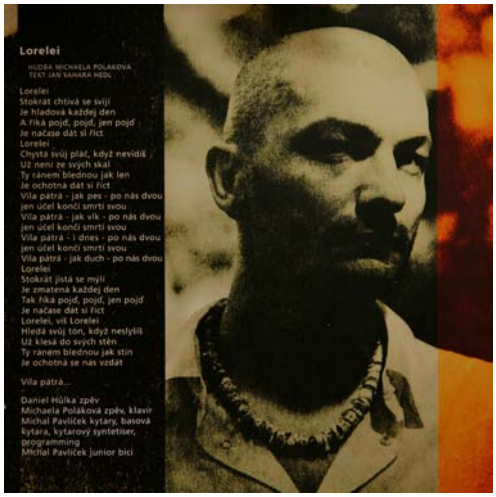

Daniel Hůlka

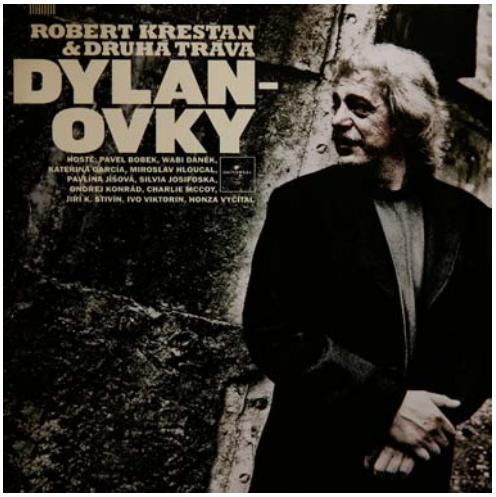

Robert Křesťan

Robert Křesťan

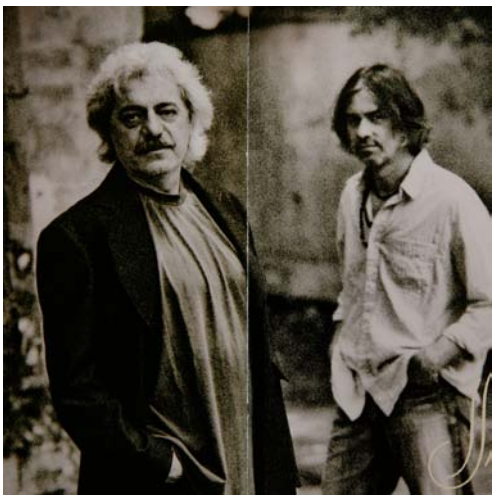

Robert Křesťan

Folk
oslava ducha a přírody

Folk je hudební styl, jehož kořeny sahají až do roku 1846, kdy jej poprvé popsal angličan William Thoms jako píseň chudých neznámých interpretů. Folkovou píseň lze charakterizovat jako píseň poutníka, člověka pocházejícího z chudých poměrů, jakéhosi básníka hudby, který klade velký důraz na text, ve kterých se zabývá mezilidskými vztahy, emocemi a hbitě reaguje na aktuální společenské dění, či osobní prožitky. Na rozdíl od popu, zde najdeme spíš pohrdání materiálními hodnotami a tomu odpovídá i styl zobrazování umělců na obalech.

U nás se největší přízni těší dvě odvětví folkové muziky. Trampská hudba a folkové písničkářství. Folkový písničkář klade důraz na duševní stránku a intelektuální hodnoty textu. Proto nejčastěji na obalech najdeme portrét samotného umělce, který je popřípadě doplněn o nástroj, na který se při své produkci doprovází. Vše bývá zasazeno do přírodního prostředí, rozlehlou krajinou počínaje a atrii starých činžovních domů konče, prostě do míst, kde interpret hledá inspiraci, odkud pochází a kde dává jasně najevo, jakou cestou se jeho myšlenky ubírají. Vzhledem k tomu, že písničkáři často vtipně narážejí na různá témata a staví věci do absurdních podob, tak zde můžeme naleznout portréty dětsky domalované tužkou, nebo naopak seriózní snovou fotografii doplněnou závojem, zdůrazňující jemnost a hlubokou zahloubanost interpretky. Většina folkových umělců bývá zobrazována dvěma popsanými způsoby, jistou změnu v tomto stereotypu a svěží ránek nového, přinesl fotograf Adam Holý, který zobrazil známou písničkářku Lenku Dusilovou jako ženu navlečenou do kostýmu králíčka, konzumujícího japonskou kuchyni. Pro folkový svět zcela nezvyklé. Oproti písničkářům si trampská část interpretů folkové muziky zakládá na romantických představách osamělých jezdců, popřípadě válečných taženích, pevném spojení člověka s přírodou a jeho chrabrých činech. Stejně jako texty písní i většina obalů zobrazuje interpreta v přehnaně romantické podobě, nejčastěji někde v lese, popřípadě u táborového ohně se svými kumpány. Country muzika, ve většině svých textů, odkazuje na romantickou představu divokého západu, koně, kolty, lasa, přírodu, západy slunce, popřípadě kánoe a řeku. Všechny tyto motivy také nalezneme na většině Country cd, bohužel však bez

jediné známky využití potenciálu tvůrčí fotografie. Z větší části se jedná o interpreta zasazeného kamsi do louky, nebo lesa, foceného čelně, bez jakékoliv nápaditého dokreslení světlem, nebo zajimavé kompozice. Občas zde můžeme narazit na klišé, jako je jezdec na koni při zapadajícím slunci, nebo táborový oheň v osadě. Přehnaná romantika zde dostává volnou ruku. Zatímco písničkáři již dávno pochopili smysl hudebního obalu a jejich cd jsou nápaditá, vkusná, mnohdy šokující, tramp a country muzika, jako by žili již několik desetiletí ve vakuu, naprosto nezasaženi jakoukoliv kreativitou.

Adam Holý

Adam Holý se narodil 14. srpna v Ústí nad Labem. V letech 1989-1991 vystudoval Vysokou školu grafickou v Praze. Pracoval jako asistent v ateliéru Tona Stana a v roce 2001 měl možnost asistovat německé módní fotografce Ellen von Unwerth, což výrazně ovlivnilo jeho následující tvorbu. Jeho snímky jsme mohli spatřit v časopisech Hype, Živel, Blok, Creativity magazine New York, Dolce Vita. Adam Holý se od útlého mládí zajímal o muziku a jsou mu blízké kapely jako Michaels Uncle, Meadow, Rány těla. S některými z nich úzce spolupracoval a pomáhal jim se vizuálně najít.

Jeho fotografické vyjádření značně ovlivnilo setkání s Ellen von Unwerth, která tvoří snímky podobným způsobem jako on, vulgárně eroticky laděné. Zdánlivě ledabylá kompozice, přímý flash, posunutá barevnost snímku, to jsou jasné poznávací znaky fotografií Adama Holého. Ne nadarmo se proto snaží na hudební covery portrétovat umělce, kteří mají podobný náhled na život jako on, ať už je to bizarní umělec Bruno Ferrari, či elektropopoví mágové Moimir Papalescu and The Nihilists. Adamovi fotografie, jakýsi mix módy, zasazený do retro prostředí, skvěle doplňuje muziku zmíněných umělců. Snímky jsou surové, plné záhadného motivu. Zdánlivě nesouvisí s daným tématem, nicméně po hlubším prozkoumání do sebe vše skvěle zapadne. Adam Holý našel svůj osobitý styl, a umí ho dobře použít. Žije rock'n'rollem a je jedno, zda fotografuje bizarního Bruna Ferrariho, nebo osobitou písničkářku Lenku Dusilovou.

Lenka Dusilová

Lenka Dusilová

Lenka Dusilová

Lenka Dusilová

Lenka Dusilová

Bruno Ferrari

Bruno Ferrari

Jaroslav Prokop

Jaroslav Prokop se narodil 12. března 1950 v Brně. Absolvoval Střední všeobecně vzdělávací školu a již zde se projevily jeho výrazné výtvarné sklony. S několika spolužáky začal točit filmy a okusil tak práci kameramana. První pokus dostat se na pražskou FAMU mu nevyšel a tak začal studovat na brněnské střední umělecké škole. Poté byl napodruhé na pražskou FAMU přijat. Absolvoval jeden rok v ateliéru filmové kamery, aby mu pak v rámci snižování počtu studentů byl doporučen přechod do ateliéru fotografie. Během studií se Jarolav Prokop seznámil s grafikem Karlem Halounem, se kterým později vytvořil význačnou tvůrčí dvojici právě na poli hudebních obalů. Po úspěšném zakončení FAMU se Jaroslav Prokop stal fotografem na volné noze a věnoval se převážně reklamní tvorbě. Z jeho volné tvorby nesmíme opomenout snímky krajin a fotografie z divadelních představení. Jaroslav Prokop, také mimo jiné, založil Ateliér reklamní fotografie na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně, kde dodnes vyučuje.

Velká část jeho tvorby spadá do období před rokem 1989, ovšem i po tomto roce se Jaroslav věnuje fotografování kapel na cd přebaly. Kapel, které důvěrně zná z předešlého období, kapel, které nepodléhají módním vlnám, kapel, které dělají muziku nadčasově. Vzhledem k tomu, že Jaroslav Prokop portrétované osoby dobře zná z undergroundových dob komunismu, velmi pěkně tento vztah využívá i ve svých fotografiích a tak mohou vzniknout velmi citlivé intimní portréty umělců, jako je Vladimír Mišík, bratři Ebenové či Iva Bittová, doplněné grafikou Karla Halouna.

Iva Bittová

Vladimír Mišík

Ivan Prokop

Ivan Prokop se narodil 9. července 1954 v Praze. Vyučil se reprodukčním grafikem a posléze nastoupil do tiskárny Polygrafia. Má za sebou 13 let praxe v nakladatelství Panorama, kde působil jako technický redaktor. Od roku 1991 měl na starosti grafickou podobu hudebního časopisu Melodia, pro který začal posléze i fotografovat. V letech 1992-2006 měl na starosti výtvarnou koncepci a řízení výroby audiovizuálních nosičů v hudebním vydavatelství Bonton Music (od března 1998 Sony Music/Bonton, od roku 2003 Sony Music Entertainment Czech Republic a od roku 2005 Sony Bmg Music Entertaiment Czech Republic). Od roku 2006 se živí jako fotograf na volné noze. Produkčně i fotograficky se podílí na řadě tuzemských festivalů (Colors of Ostrava, United Islands). K hudbě má velmi blízko již od útlého mládí díky svým rodičům a bratrovi, známému muzikantovi Michalu Prokopovi. K fotografování hudebních obalů se dostal v osmdesátých letech, poté, co někteří muzikanti použili jeho fotografie na obaly svých desek. Ivan Prokop má za sebou velkou praxi v této oblasti a můžeme říct, že za svůj život se detailně seznámil se všemi úrovněmi vzniku hudebního obalu. Od fotografie, přes grafiku, až po samotnou výrobu. Ivan Prokop fotografuje především koncerty a během těchto koncertů vznikají snímky nearanžované, se silnými výjevy, nabité energií a ty pak jsou používány i v bookletech hudebních nosičů. Oproti většině ostatních fotografů, zmíněných v této práci, nemá Ivan Prokop svůj vlastní výrazný rukopis, nicméně již více jak patnáct let ovlivňuje tvář hudebních nosičů u nás a díky své práci v hudebních vydavatelstvích se snaží korigovat, mnohdy prvoplánové, prodejní strategie vydavatelství tím správným směrem.

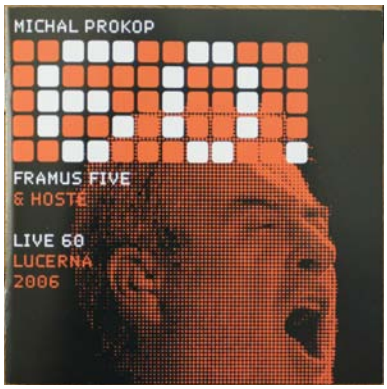

Michal Prokop

Michal Prokop

Rock
play LOUD!
(hraj NAHLAS!)

Rocková muzika je žánr populární hudby, jehož kořeny sahají do čtyřicátých let minulého století. Vychází z tehdejšího rock'n'rollu, rhythem and blues, country, ale i folkové muziky, jazzu a klasické hudby. Zvuk rocku je nejvíce charakterizován zvukem elektrické kytary, doplněném o hutnou rytmickou sekci v podobě bicích nástrojů a basové kytary. Později, v sedmdesátých letech, zvuk obohatilo elektrické piáno (synthetizátor). V šedesátých a sedmdesátých letech, s nástupem kapel, jako The Beatles, The Rolling Stones, The Animals, The Yardbirds zažívá rocková scéna obrovský boom, který se z Evropy záhy šíří i do Spojených států amerických. Zde posléze vzniká i legendární časopis Rolling Stones, který celou tuto hudebně kulturní revoluci dokumentuje. V sedmdesátých letech vznikají odnože jako je Psychadelic Rock a Hard Rock, které ovlivňují celou tehdejší kulturní scénu. Lidé, jako Jimi Hendrix, kapely Led Zepellin, Pink Floyd, The Who, Deep Purple a mnoho dalších, přinášejí zcela nový pohled na život. V roce 1967 v americkém San Franciscu začíná éra Hippies, sexuální revoluce, užívání drog jako je marihuana a Lsd, pro otevření dalších duševních bran. Vítězí komunitní způsob života a oproštění se od materiálních hodnot. Vše vrcholí na festivalu Woodstock v roce 1969, kde ovšem, ve jménu lásky a míru, i několik lidí zahyne. Postupem času dostává rocková hudba mnoho podškatulek, jejichž výčet je skoro nekonečný. Všechny však spojuje jedno - rocková hudba -, ta vyjadřuje revoluci, revoltu, touhu zbořit zaběhnutý stereotyp a odlišit se od většinového davu. A stejně, jako tyhle myšlenky jsou cítit ze samotné hudby, tak i fotografie na obalech těchto desek patří k tomu nejkreativnějšímu, co se hudebních nosičů týče. Hranice neexistují, pravidla neexistují, pole nápadů je nekonečné. Najít tedy nějaký společný vzorec pro rockové obaly, je skoro nemožné, snad jen to, že se všichni umělci snaží nějakým způsobem odlišit od všeho ostatního.

Stanislav Merhout

Standa Merhout se narodil v roce 1977. Absolvoval klasické gymnázium a rok a půl na zemědělské univerzitě. Zde začal během studia asistovat módním fotografům, aby se záhy sám chopil fotoaparátu a začal se živit jako fotograf na volné noze. Dnes patří k vyhledávaným módním a reklamním fotografům, publikuje například v časopisu Elle a má za sebou slušnou řádku reklamních kampaní. Stanislav Merhout má velmi blízko k filmu, stejně tak, jako kapela Mig 21, jehož frontmana Jiřího Macháčka známe z řady českých filmů. Z obalů je jasně vidět hravost a nadsázka, která ostatně kapelu Mig 21 všude provází. Standa Merhout se fotografováním pro Mig 21 (album Pop) skvěle baví a to je vidět i na výsledku. Jeho fotografie přímo ilustrují každou skladbu a i když se tento přístup nemusí každému líbit, v tomto spojení pěkně dokresluje celkovou tvář kapely. Snímky jsou zajímavě komponované, každá fotografie je dotažena do konce. Stylizací kapely počínaje, přes volbu prostředí, úhel záběru a úpravou barevnosti konče.

Stanislav Merhout není ovšem jen Mig 21, ztvárnil také fotografie k cd Yvonne Sanchez My Garden. Obal je zde tvořen jakousi složenou krajinou, kde se Ivonne prochází. Yvonne je zde zobrazena v několika pózách a i stromy na snímku jsou několikrát zduplikovány. Příjemně laděný snímek nás vtáhne do sebe a i když je zde opět přímé propojení s názvem My Garden / Má zahrada, zase narážíme na kvalitní práci, skvěle skloubenou s hudebním interpretem.

Mig 21

Mig 21

Mig 21

Mig 21

Mig 21

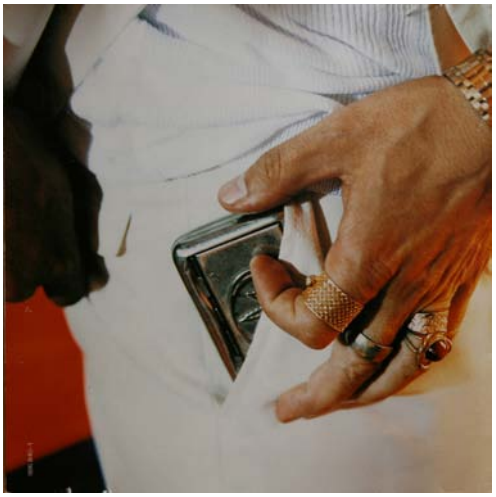

Mig 21

Yvonne Sanchez

Yvonne Sanchez

Salim Issa

Salim Issa se narodil v roce 1973 v Praze. V letech 1989 až 1993 studoval na Střední výtvarné škole V. Hollara, po skončení nastoupil na VŠUP do ateliéru Pavla Štechy. Od roku 2001 pracuje jako volný fotograf a grafický designér.

Salim Issa pracuje v autorské dvojici se Štěpánkou Stein. Tato dvojice patří k uznávaným tvářím české výtvarné scény a má za sebou řadu samostatných výstav jak u nás, tak i v zahraničí. Mezi jejich doménu patří módní fotografie, kdy se snaží kombinovat nekombinovatelné a bořit hranice mezi jednotlivými styly.

Salim Issa se fotografování obalů věnuje spíše sporadicky, ale jeho práce, vzhledem k výtvarné vyzrálosti autora, patří k tomu nejlepšímu, s čím se u nás můžeme setkat. Díky dlouholetému přátelství s Milanem Cajsem má na svědomí kompletní vizuální tvář cd kapely Tata Bojs. Salim Issa tvoří moderním způsobem, jeho fotografie nejsou prvoplánové a divákovi chvíli trvá než rozpozná dějovou linii. Salim své obrazy často skládá z fragmentů postav, z náznaků, vše je zachyceno z neobvyklého úhlu. Právě takové fotografie skvěle doplňují hudbu Tata Bojs, která sice vychází z jasně rockových kořenů, ovšem hudebníci na svá alba vkládají i mnoho zcela nerockových experimentů, ať už se jedná o různé elektronické samply, nebo použití klasického smičcového kvarteta. Svou hudbu skládají ze stejných fragmentů, jako Salim Issa skládá své fotografie a navzájem se tyto dva světy výborně doplňují. Stejně tak, jako hudba Tata Bojs, tak i Issovi fotografie nejsou pro každého a člověk si k nim musí najít cestu, aby jim porozuměl.

Tata Bojs

Tata Bojs

Tata Bojs

Tata Bojs

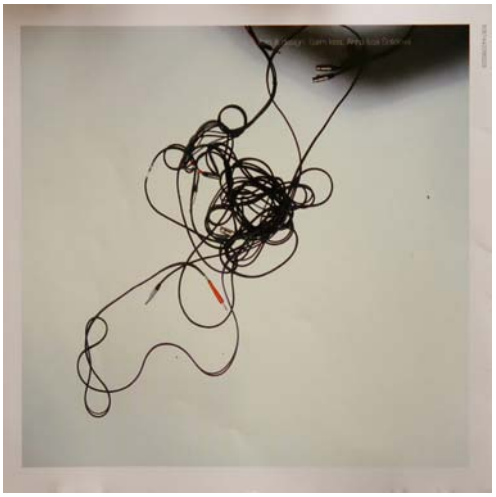

Tata Bojs

David Kraus

David Kraus se narodil v roce 1968. Jak sám říká, fotografii nikdy nestudoval, ale začal se jí věnovat již v útlém dětství. V roce 1990 začal fotografovat pro noviny Metropolitan a od roku 1992 do roku 2008 pracoval v časopise Reflex. Pro něj vytvořil nezměrné množství titulních stran. Díky této práci tak David Kraus portrétoval velké množství méně, či více společensky známých osobností u nás a získal velkou technickou zručnost v tomto oboru. Ovšem, díky velké frekvenci, kterou musel pracovat, Reflex má 53 vydání do roka, si David osvojil precizní styl práce, avšak bez většího autorského vkladu.

David se naučil technicky precizně zvládnout portrét během velmi omezeného času na fotografování. Většinou za velmi výrazného použití blesku a výrazných barev, nicméně to vše bez dalšího výtvarného plánu. Jeho styl fotografování je velmi podobný stylu Ondřeje Pýchy, ale na rozdíl od něj však David nenutí portrétované tolik předvádět výrazná gesta a grimasy. Tento fakt je dle mého názoru výsledným snímkům ku prospěchu, protože více odhaluje osobnost portrétovaného.

Podívejme se například na Album Ivety Bartošové Hej Pane Diskžokej. Ivetu zde opět vidíme spíše jako jakoukoliv osobu z obálky módního časopisu, bez sebemenší reflexe fotografie na obalu desky a hudby uvnitř. Technicky kvalitně zpracovaný obraz, avšak bez jakéhokoliv druhého rozměru. Lépe tomu je u alba Michala Pavlíčka s názvem Story. Michal Pavlíček patří bezesporu k našim nejkvalitnějším hudebníkům, kteří svou muziku vedou napříč hudebnímy žánry. Obal desky Story tento fakt výborně doplňuje. Vidíme zde Michala oblečeného do bílého obleku, doplněného o velký plyšový cilindr, v jemných gestech, ve kterých jakoby nám sděloval nadhled a dávku zábavné ironie, se kterou se můžeme potkat v jeho hudbě.

Michal Pavlíček

Michal Pavlíček

Iveta Bartošová

Michael Kocáb

Michael Kocáb

Michael Kocáb

Michael Kocáb

Vážná hudba a jazz

Ačkoliv se jedná o dva hudební žánry naprosto odlišné, v této práci si je dovolím shrnout do jedné kapitoly. Důvodem je velká podobnost obalů, kterou se oba tyto hudební směry vyznačují. Posluchači jazzu i vážné hudby se vyznačují značnou orientací v oboru a své desky si vybírají mnohem více podle interpretů a skladeb, než je tomu v ostatních hudebních žánrech. To zřejmě zapříčinilo to, že se obaly k těmto nahrávkám staly spíše jakousi formalitou, než rozšířením celkového díla, jak o tom mluvím na začátku mé práce. Často na nich vidíme jen portrét umělce, kapely, popřípadě celého orchestru, v té nejformálnější formě. Klasickým příkladem je obal Hudeček Brabec, desky s názvem Play Paganini. Fotografie zhotovil Jadran Šetlík. Pravdou je, že desky se tak ochuzují o další rozměr, nicméně posluchačům to zjevně nevadí. Hudební kvalita je zde jednoznačně na prvním místě a jednotliví umělci nemají potřebu dalších interpretací v podobě výtvarného oboru. Tato situace je trochu lepší u mladé jazzové generace, kde už se přece jen občas setkáváme se svěžím nápadem. Příkladem je deska Ondřeje Pivce a fotografie Stanislava Merhouta.

Hudeček Brabec / f: Jadran Šetlík

Václav Zahradník

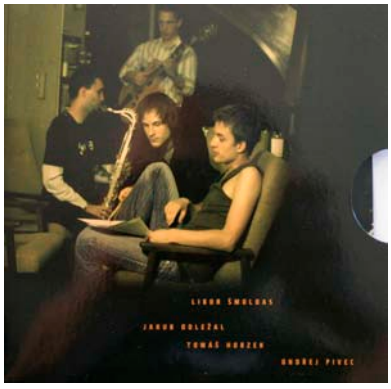
Ondřej Pivec

Ondřej Pivec

Závěr

Když jsem si volil téma své práce, vybíral jsem takové, aby mi bylo blízké a zároveň mě duševně obohatilo. Jelikož se této oblasti (hudební fotografii) sám věnuji, velmi jsem se na zpracování těšil. Bohužel, čím více jsem pronikal do jednotlivých hudebních žánrů a rozkrýval pouta mezi hudbou a fotografií, tím častěji jsem se setkával s povrchností a prvoplánovitostí. Doufám proto, že v budoucnu tomu bude naopak a i přes nástup virtuálního světa v tomto oboru, se budeme moci setkávat s kvalitnějšími fotografiiemi, které dle mého názoru k hudbě bezpochyby patří. Reinkarnace prodeje vinilových desek budiž důkazem toho, že se v budoucnu nepřestaneme s hmatatelnými hudebnímy nosiči setkávat.

Seznam použité literatury

LaChapelle, David: From Haeven to hell
LaChapelle, David: Hotel Lachapelle
Corbijn, Anton: Famouz Photographs 1975-88
Corbijn, Anton: In Control
Martin, George: The Billboard illustrated encyclopedia of music
Gaynor, Gloria: I will survive
De Curtis, Anthony: The Rolling Stone illustrated history of rock & roll
Weisbard, Eric: Listen again: A momentary history of Pop music
Třeštík, Tomáš: Osobnosti současné české reklamní a módní fotografie

www.pycha.com
www.jiriturek.com
www.standamerhout.com
www.s2photo.cz
www.rollingstone.com
www.davidlachapelle.com
www.lachapellestudio.com

Jmenný rejstřík

Aguilerra, Christina 10
Anderson, Pamela 12
Armstrong, Lance 12
Baťa, Tomáš 24
Beckham, David 12
Bílá, Lucie 16
Bittová, Iva 24
Bowie, David 18
Brood, Herman 11
Cajs, Milan 29
Corbijn, Anton 10, 11
Crowe, Cameron 9
Curtis, Ian 11
Depp, Johnny 9
Dusilová, Lenka 20, 22
Eminem 12
Ezterhas, Joe 9
Ferrari, Bruno 22
Filipová, Lenka 16
Gaga, Lady 12
Gilliam, Terry 9
Gleasone, Ralph J 8
Haloun, Karel 24
Havel, Václav 18
Hendrix, Jimi 26
Hilton, Paris 12
Hollar, Václav 29
Holý, Adam 20, 22
Issa, Salim 29
John, Elton 10
Johnson, Philip 12
K, Anna 15, 16
Klein, Joe 9
Kerndlová, Tereza 14, 15
Lachapelle, David 10, 12
Lepore, Amanda 12
Loder, Kurt 9
Macháček, Jiří 27

Madonna 10, 14
Mára, Pavel 8
Merhout, Stanislav 27, 33
Mišík, Vladimír 24
O'Rurke, P. J. 9
Prokop, Ivan 25
Prokop, Jaroslav 24
Prokop, Michal 25
Pýcha, Ondřej 15, 16
Reed, Lou 18
Rollins, Dara 16
Sanchez, Yvonne 27
Scorsese, Martin 8
Seal 14
Shakur, Tupac 12
Schindelheim, Jane 8
Spears, Britney 12
Stein, Štěpánka 29
Sting 18
Stone, Oliver 8
Suchý, Jiří 16
Šetlík, Jadran 33
Štecha, Pavel 29
Tačevsky, Goran 18
Taylor, Elyzabeth 12
Thurman, Uma 12
Thompson, Hunter S. 8
Thoms, William 20
Toro, Benicio del 9
Turek, Jiří 18
Unwerth, Ellen von 22
Vondráčková Helena 14
Warhol, Andy 12
Wenner, Jan 8
West, Kayne 12